

Baza danych BazTech – integracja i poszerzanie dostępu

Lidia Derfert-Wolf¹, Dorota Buzdygan²

¹ Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Biblioteka Główna
ul. Prof. S. Kaliskiego 7, 85-789 Bydgoszcz

² Politechnika Krakowska, Biblioteka, ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków
lidka@utp.edu.pl, buzdygan@biblos.pk.edu.pl

1. Wstęp

Baza danych BazTech <http://baztech.icm.edu.pl/> od czasu powstania podlega ciągłemu rozwojowi, zarówno w zakresie funkcjonalności wyszukiwania, zawartości, jak i współpracy w ramach innych projektów. Ponadto baza powstała jako przedsięwzięcie zakładające tworzenie serwisu przez wiele jednostek — Konsorcjum BazTech (<http://www.biblos.pk.edu.pl/konsorcjum/>) liczy obecnie 23 członków (uczelnie i instytuty naukowo-badawcze), a zadanie tworzenia bazy realizuje ok. 100 redaktorów — bibliotekarzy z instytucji członkowskich. Z tych wszystkich powodów wydaje się uzasadnione przedstawienie serwisu w kontekście tematów zaproponowanych przez organizatorów konferencji Infobazy'2014 i skupionych na: *Inspiracji nowymi możliwościami w zakresie tworzenia zasobów informacyjnych i związanych z nimi usług, Integracji rozproszonych zasobów oraz ich intensywnej Implementacji w Systemach, Aplikacjach i Usługach dla Społeczeństwa Informacyjnego*¹. Istotnym aspektem jest również — zgodnie z sugestią organizatorów konferencji — przedstawienie propozycji wpisania potrzeb krajowych baz referencyjnych w *program finansowania nauki, jak i rozwoju społecznego w perspektywie najbliższych lat*².

2. Baza danych BazTech – stan obecny

Tworzenie bazy obejmującej polską literaturę z zakresu inżynierii, techniki oraz w wyborze nauk ścisłych i ochrony środowiska — zapoczątkowane w 1998 r. — ukierunkowane jest na następujące cele, rozwijane na miarę potrzeb:

- dostarczenie kompletnego źródła informacji o publikacjach naukowych w polskich czasopiśmie z zakresu szeroko pojętych zagadnień nauk technicznych;
- nieodpłatne udostępnianie bazy w sieci Internet;
- promocja dorobku polskiej myśli naukowej i technicznej;
- udostępnianie pełnych tekstów publikacji rejestrowanych w bazie, na podstawie umów z wydawcami;
- rejestrowanie cytowań w artykułach indeksowanych w bazie;
- usprawnienie procesów wypożyczeń międzybibliotecznych;
- wspieranie ruchu otwartości w nauce.

Baza ma już swoją ugruntowaną pozycję w środowisku naukowym, co znalazło wyraz w zamieszczeniu jej przez MNiSW na liście baz referencyjnych w ankiecie oceny czasopism naukowych³. Serwis posadowiony jest w Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego (ICM UW) w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki (WBN), w kolekcji Polskie zasoby wydawnicze i bibliograficzne. Baza tworzona jest przy pomocy oprogramowania DeskLight, będącego elementem platformy Yadda⁴ służącej do przechowywania, indeksowania i wyszukiwania danych zawartych w kolekcjach WBN (wszystkich jednocześnie lub każdej z osobna). Redaktorzy BazTech opracowują i weryfikują rekordy artykułów online korzystając z dwóch wspólnych kartotek: słów kluczowych i nazwisk autorów. Rekordy czasopism i wydawców tworzone są

¹ <http://infobazy.gda.pl/2014/?ns=zaproszenie>

² Tamże.

³ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych [online]. [przełgądany 15.07.2014]. Dostępny: http://www.bip.nauka.gov.pl/_gAllery/24/03/24031/20130529_KOMUNIKAT_w_sprawie_kryteriow_i_trybu_oceny_czasopism_naukowych.pdf.

⁴ <http://ceon.pl/pl/oprogramowanie/yadda-main>

centralnie przez koordynatorów technicznych bazy. Wyszukiwanie w bazie oparte jest na standardowych zasadach przeszukiwania bibliograficznych baz danych: wypełniania formularza wg zadanych parametrów lub przeglądania indeksów.

Baza danych BazTech liczy obecnie ok. 302 tys. opisów artykułów, z czego ok. 159 tys. z bibliografiami załącznikowymi (52,4%) i ponad 37 tys. z dołączonymi pełnymi tekstami na podstawie umów z wydawcami (12,3%). W bazie indeksowanych jest 636 czasopism — nie wliczając tytułów zmienionych — z czego 516 ukazuje się na bieżąco (według stanu z 15.07.2014 r.). Całą kolekcję czasopism można scharakteryzować dodatkowo kilkoma liczbami:

- 154 tytuły w wersji pełnotekstowej (pliki z tekstami artykułów przechowywane lokalnie),
- 359 tytułów w wersji pełnotekstowej (na serwerach zewnętrznych),
- 340 tytułów z listy czasopism punktowanych MNiSW,
- 43 tytuły ze wskaźnikiem impact factor, rejestrowanych w Journal Citation Reports,
- 47 tytułów na liście Thomson Reuters Master Journal List.

Współpraca w licznym gronie twórców bazy dziedzinowej daje możliwość indeksowania zadowalającej liczby czasopism. Nowe tytuły przyjmowane są na podstawie zgłoszeń wydawców i redakcji albo podczas poszukiwań koordynatora merytorycznego bazy, głównie na liście czasopism punktowanych przez MNiSW. Czasopisma przyjmowane są do indeksowania w bazie po ocenie uwzględniającej poniższe kryteria, które nie są traktowane jako obligatoryjne, ale mają wpływ na pozytywną decyzję:

- tematyka zgodna z profilem bazy,
- naukowy lub fachowy charakter czasopisma,
- recenzowanie artykułów lub inna forma weryfikacji treści przed opublikowaniem,
- tytuły, streszczenia i słowa kluczowe w języku publikacji i w jednym z języków kongresowych, gdy językiem publikacji jest język polski,
- podawane afiliacje i/lub e-maile autorów,
- towarzyszące artykułom bibliografie załącznikowe (wykazy wykorzystanej literatury),
- występowanie tytułu na liście czasopism punktowanych przez MNiSW,
- występowanie tytułu na Thomson Reuters Master Journal List,
- określony wskaźnik impact factor na podstawie Journal Citation Reports,
- ogólnodostępna strona internetowa z dostępem do streszczeń i/lub pełnych tekstów artykułów,
- wykaz zasad publikowania dla autorów zamieszczony na stronie internetowej i/lub w czasopiśmie,
- deklaracja przekazywania pełnych tekstów artykułów do bazy BazTech w celu ich bezpłatnego udostępniania na platformie Yadda, na podstawie umowy z ICM UW.

3. Poszerzanie dostępu do bazy

Inspiracje nowymi możliwościami w zakresie tworzenia zasobów informacyjnych powodują ciągły rozwój dostępu do bazy danych BazTech zarówno poprzez poszerzanie zawartości rekordów w bazie, jak również funkcjonalności wyszukiwawczych. Jak już wspomniano, struktura bazy przewiduje dwa główne typy rekordów: czasopism oraz artykułów i powiązane z nimi rekordy wydawców. Zawartość rekordu czasopisma ewoluowała w ciągu ostatnich lat, prezentując obecnie następujące elementy (rys. 1):

- tytuł czasopisma w języku polskim i/lub angielskim,
- ISSN,
- dane wydawcy i redakcji: nazwa, adres, strona WWW, e-mail,
- częstotliwość ukazywania się,
- informacje o zmianach w tytule z linkami do poprzedniego i/lub następnego tytułu,
- okładka czasopisma,
- punktacja czasopism według listy MNiSW,
- impact factor według Journal Citation Reports,
- adres zewnętrznej strony WWW, na której udostępniane są pełne teksty artykułów,

- linki do opisów bibliograficznych artykułów według roczników.

Rekord rocznika każdego czasopisma zawiera dodatkowo informacje o prenumeratach tytułu, spośród instytucji tworzących bazę.

The screenshot shows a web interface for a journal record. At the top, there is a blue header with the text 'Czasopismo - szczegóły'. Below this, the journal title 'Acta of Bioengineering and Biomechanics' is displayed. To the right of the title is a small image of the journal cover. The main content is organized into several sections:

- Inne tytuły:** (Empty)
- Wydawca:** Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej
- ISSN:** 1509-409X
- Witryna WWW:** <http://www.actabio.pwr.wroc.pl/>
- Redakcja:** Institute of Machine Design and Operation, Wrocław University of Technology
Adres redakcji: ul. Łukasiewicza 7/9, 50-371 Wrocław, Poland, phone: +48 71 3202713, fax: +48 71 3227645
Adres e-mail: romuald.bedzinski@pwr.wroc.pl
- Częstotliwość:** kwartalnik
- Pełne teksty:** <http://www.actabio.pwr.wroc.pl/acta.php>
- Pełne teksty dostępne lokalnie:** Tak
- Uwagi:**
 - 1) Punktacja MNiSW - 15.
 - 2) Czasopismo na Thomson Reuters Master Journal List.
 - 3) Czasopismo w Journal Citation Reports 2012 - IF 0.333.

Below the main information, there is a section titled 'Zawartość czasopisma' with a search icon. It contains a list of years from 1999 to 2014, each preceded by a right-pointing arrow, indicating that full texts are available for those years.

Rys. 1. Rekord czasopisma z bazy BazTech

Rekord artykułu również został w ostatnich latach poszerzony o kilka istotnych elementów: bibliografie załącznikowe, pliki z pełnymi tekstami artykułów i numery DOI. Wdrożenie nowego programu do edycji danych pozwoliło na dodawanie afiliacji i adresów mailowych wszystkich autorów, a nie tylko pierwszego. Należy dodać, że rejestrowanie cytowań jest pracochłonnym przedsięwzięciem, jednak bardzo podnoszącym jakość bazy i dającym szanse na wykorzystanie tego potencjału w innych serwisach informacji naukowej. Bibliografie załącznikowe dodawane są do wszystkich artykułów, które je posiadają. Inaczej przedstawia się dodawanie plików PDF z pełnymi tekstami publikacji. Jest to możliwe tylko w przypadku czasopism, których wydawcy udzielili licencji na ich udostępnianie na platformie ICM UW. W rekordach artykułów z czasopism, które nie podpisały umów, a udostępniają pełne teksty na własnych witrynach, dodawane są linki do tych witryn ułatwiające użytkownikom dotarcie do pełnych tekstów. Obecnie rekord artykułu zawiera następujące elementy (rys. 2):

- tytuł artykułu w języku polskim i/lub angielskim,
- nazwiska i inicjały imion autorów,
- język publikacji
- streszczenie w języku polskim i/lub angielskim
- słowa kluczowe w języku polskim i/lub angielskim
- tytuł i ISSN czasopisma,
- rok publikacji, opis fizyczny,
- numer DOI,
- miejsca zatrudnienia oraz e-maile autorów,

- bibliografię załącznikową,
- pełny tekst artykułu w formacie PDF (dotyczy czasopism, których wydawcy udzieliли licencji na ich wykorzystanie).

Artykuł - szczegóły	
Czasopismo	Advances in Manufacturing Science and Technology
Tytuł artykułu	Selection of kinematic structure for portable machine tool
Autorzy	Nowak, M., Jastrzębski, D.
Treść / Zawartość	
Warianty tytułu	PL Dobór struktury geometryczno-ruchowej obrabiarki mobilnej
Języki publikacji	EN
Abstrakty	EN The article presents the problem of selecting kinematic structures for the proposed portable machine tool. Developed methodology of selection has been based on the detailed design requirements and elimination conditions formulated thanks to them. The paper describes the program developed to assist the process of selecting the kinematic structures for the portable machine tool and the results achieved. PL W artykule przedstawiono problem doboru struktury geometryczno-ruchowej dla projektowanej obrabiarki mobilnej. Opracowano metodykę doboru struktury geometryczno-ruchowej w oparciu o szczegółowe wymagania projektowe i sformułowane kryteria. Zaprezentowano sposób działania opracowanego programu wspomagającego proces wyboru struktury geometryczno-ruchowej obrabiarki mobilnej oraz przedstawiono uzyskane efekty.
Słowa kluczowe	PL obrabiarka mobilna struktura geometryczno-ruchowa projektowanie EN portable machine tool kinematic structure design
Wydawca	Komitet Budowy Maszyn PAN
Czasopismo	Advances in Manufacturing Science and Technology, ISSN 0137-4478
Rocznik	2012
Tom	Vol. 36, nr 1
Strony	33--45
Opis fizyczny	Bibliogr. 27 poz., rys., tab.
Twórcy	autor Nowak, M. autor Jastrzębski, D. West Pomeranian University of Technology, Faculty of Mechanical Engineering and Mechatronics, Institute of Manufacturing Engineering, Al. Piastów 19, 70-310 Szczecin, mnowak@zut.edu.pl
Bibliografia	[1] L.T. WROTNY: Projektowanie obrabiarek. Zagadnienia ogólne i przykłady obliczeń. WNT, Warszawa 1986. [2] G. SZWENGLER: Modelowanie i obliczenia projektowe układów prowadnicowych obrabiarek. Prace Naukowe Politechniki Szczecińskiej, nr 512, Szczecin 1994. [3] W. BIEDUNKIEWICZ: Projektowanie układu konstrukcyjnego obrabiarki. Metodyka, analizy i obliczenia, kryteria sztywnościowe, wrażliwość i wybór rozwiązania. Prace Naukowe Politechniki Szczecińskiej, nr 517, Szczecin 1994. [4] J.D. VRAGOV: Analiz komponentov metallorežuših stankov. Osnovy komponentiki. Mašinostroenie, Moskva 1978. [5] Y. ITO: Modular design for machine tools. McGraw-Hill Companies, New York 2008. [6] E. CHLEBUS: Podstawy kształtowania funkcjonalnych cech i własności układów konstrukcyjnych obrabiarek. Wyd. Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 1993. [7] V.V. BUSHUEV, V.V. MOLODTSOV: Role of the machine tool's kinematic structure in ensuring machining precision. Russian Engineering Research, 30(2010)9, 931-933.

Rys. 2. Rekord artykułu z bazy BazTech

Wyszukiwanie w bazie danych również jest stale rozwijane, głównie pod kątem dodawanych elementów rekordów. Formularz wyszukiwawczy zawiera większość elementów rekordu artykułu, w tym możliwość szukania w cytowaniach oraz możliwość ograniczania wyszukiwania do czasopism w wersji pełnotekstowej i/lub wydanych w określonym przedziale czasu czy języku. Do przeglądania dostępne są indeksy: tytułów czasopism, nazwisk autorów, słów kluczowych w języku polskim i angielskim, wydawców czasopism i bibliotek prenumerujących czasopisma. Indeks czasopism został wzbogacony o nową funkcję – graficznego oznaczenia czasopism w wersji pełnotekstowej (zastosowano różne ikonki dla tytułów dostępnych w tych wersjach lokalnie albo na serwerach zewnętrznych) oraz filtrowania wyszukiwania pod kątem czasopism pełnotekstowych.

4. Współpraca z wydawcami polskich czasopism naukowych

W 2002 r. zainicjowano współpracę z wydawcami i redakcjami indeksowanych czasopism, do których skierowano prośby o przesyłanie elektronicznych wersji opisów bibliograficznych ze streszczeniami i słowami kluczowymi, a od 2006 r. z bibliografiami załącznikowymi. Zwracano się również o udzielanie zgody na zamieszczanie w bazie okładek czasopism w wersji cyfrowej oraz publikowanie w wersjach drukowanych czasopism i na ich witrynach internetowych informacji o indeksowaniu w bazie danych BazTech. Kolejnym przejawem współpracy jest pozyskiwanie pełnych tekstów artykułów, zgodnie z obowiązującym prawem autorskim i polityką wydawców oraz zgodnie z procedurą ustaloną wspólnie z ICM UW odpowiedzialnym za przechowywanie zasobów pełnotekstowych na swoich serwerach, na podstawie umów licencyjnych. Według założeń współpracy członkowie Konsorcjum BazTech zabiegają u wydawców czasopism o udzielenie licencji na udostępnienie pełnych tekstów artykułów, przedstawiając do podpisania wzór umowy z ICM UW. Po podpisaniu umowy redaktorzy BazTech dodają do rekordów bibliograficznych pliki z pełnymi

tekstami w PDF, zazwyczaj kopiując je za zgodą wydawców z ich witryn internetowych⁵. Do lipca 2014 r. podpisano umowy z wydawcami 154 czasopism, co stanowi 30% zarejestrowanych czasopism ukazujących się na bieżąco. Znaczne ożywienie współpracy zaobserwowano po opublikowaniu we wrześniu 2012 r. przez MNiSW kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych, w których ogłoszono m.in. przyznawanie punktów za indeksowanie we wskazanych bazach, wśród których wymieniono BazTech. Dotychczasowe formy współpracy przybrały inny wymiar — wiele wydawnictw zdecydowało się na podpisanie umowy na udostępnienie pełnych tekstów artykułów. Nawiązano nowe kontakty, pozyskano sporo nowych tytułów do bazy. Nadspodziewany przyrost do indeksacji zmusił Konsorcjum do sformalizowania procedur dodawania nowych czasopism. Rozbudowano witrynę *Dla wydawców czasopism*, na której opisano zasady współpracy oraz zamieszczono formularz zgłaszania czasopisma do bazy. W zasadach współpracy określono *Kryteria doboru nowych tytułów czasopism do bazy*, *Obowiązki wydawcy po przyjęciu czasopisma do indeksowania w bazie BazTech* oraz *Powinności redaktorów BazTech*⁶.

5. Integracja z zasobami informacji naukowej

Idea integracji przyświecała twórcom bazy BazTech od samego początku jej powstania. Jak wspomniano wyżej, projekt jest wspólną inicjatywą wielu instytucji i przejawem integracji środowiska bibliotek uczelni technicznych. Baza pierwotnie posadowiona została na serwerze Centrum Informatycznego Uniwersytetu Warszawskiego (w 1998 r.) wraz z innymi bazami w ramach projektu "Serwer informacyjny sieci miejskiej WARMAN. I to przedsięwzięcie można uznać za zapowiedź wspólnych działań twórców polskich baz dziedzinowych na polu integracji zasobów.

SERWER INFORMACYJNY
SIECI MIEJSKIEJ WARMAN
<http://ciuw.warman.net.pl/>

BAZY DANYCH

[koncepcja serwera](#)
[szukaj](#)
[English version](#)
[spis alfabetyczny](#)
bazy danych
[działy tematyczne](#)
[statystyka serwera](#)

Bibliograficzne
(PSJC) - Zawartość polskich czasopism naukowych z dziedziny nauk rolniczych i biologicznych
(BAZTECH) - Baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych

Biblioteczne
(BIOKS) - Biblioteka Instytutu Ochrony Środowiska
(HORIZON) - Baza Bibliotek Warszawskiego Porozumienia Instytutów Naukowych
(POLANKA) - Katalogi Bibliotek Anglistycznych Uniwersytetu Warszawskiego

Przyroda i ochrona środowiska
(IOS/BAZA1) - Obszary chronione w Polsce
(IOS/BAZA2) - Instytucje i zasoby informacyjne o różnorodności biologicznej w Polsce (baza eksperymentalnie wywoływana z serwera IHAR)
[Inne bazy projektu BIODIVERSITY](#)

Teatrolologiczne
(ZASP/SZTUKI) - Polskie realizacje teatralne po 1945r
(ZASP/KARIERY) - Dokumentacja przebiegu karier artystycznych

COPYRIGHT © 1996-1999 BY CENTRUM INFORMATYCZNE UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Rys. 3. Serwer Informacyjny WARMAN. <http://web.archive.org/web/19991117212337/http://ciuw.warman.net.pl/menu3pl.htm>

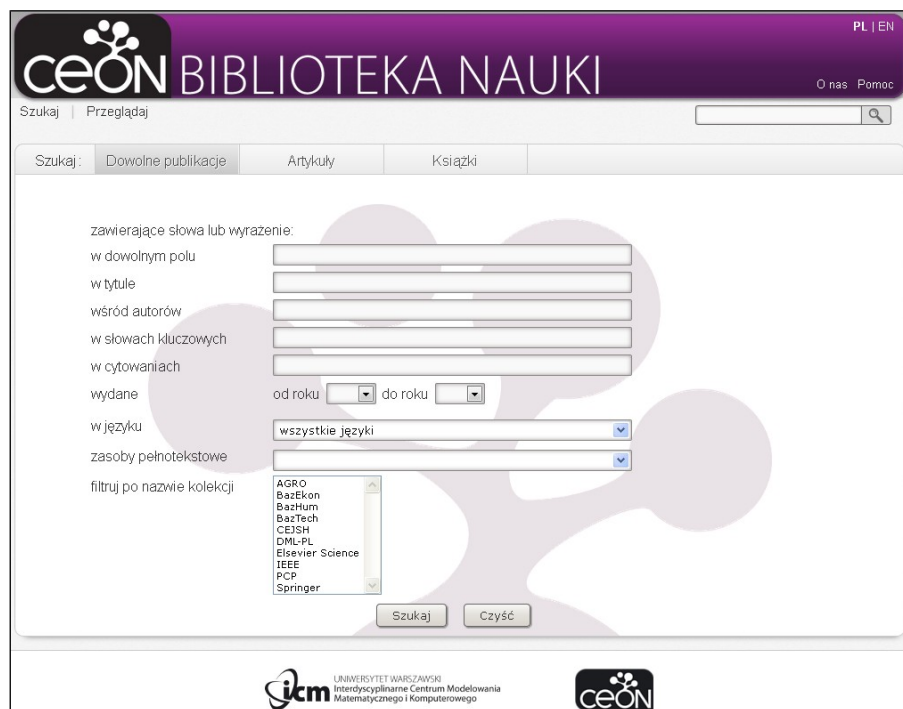
Źródło:

Kontynuując prace tworzenia i udostępniania zasobów bazy jako jednego z ogniw procesu komunikacji naukowej, twórcy BazTech dążyli do udostępniania jej zasobów wspólnie z innymi źródłami informacji, bazami bibliograficznymi z innych dziedzin nauki. Taka możliwość pojawiła się w momencie uruchomienia Wirtualnej Biblioteki Nauki (WBN), projektu realizowanego przez ICM

⁵ Derfert-Wolf L. W kierunku bazy pełnotekstowej — inicjatywy BazTech. W: *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy*. Bydgoszcz, 27-29 maja 2006 [online]. Materiały konferencyjne EBIB nr 19, 2009 [przeglądany 15.07.2014]. Dostępny: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/derfert.php>.

⁶ Derfert-Wolf L. Baza danych BazTech — współpraca z wydawcami czasopism i użytkownikami. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki*. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przeglądany 30.08.2013]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/38

UW, a finansowanego przez MNiSW. W ramach kolekcji Polskie zasoby wydawnicze i bibliograficzne od 2010 r. udostępniana jest również baza BazTech i stanowi ważny komponent WBN oraz podstawę kolekcji z zakresu nauk technicznych w ramach budowanego krajowego repozytorium. Zasoby danych o polskich publikacjach tworzonych w ramach baz bibliograficznych, w tym BazTech, są też wykorzystywane przez inne serwisy udostępniające treści naukowe oraz promujące ruchy otwartościowe w nauce, np. Centrum Otwartej Nauki (CEON <http://ceon.pl/pl/zasoby/bazy>) oraz Platformę Otwartej Nauki (PON <http://pon.edu.pl/>). Zasoby udostępniane są poprzez wyszukiwarke CEON Biblioteka Nauki, integrującą kolekcje polskich zasobów WBN (rys. 3).

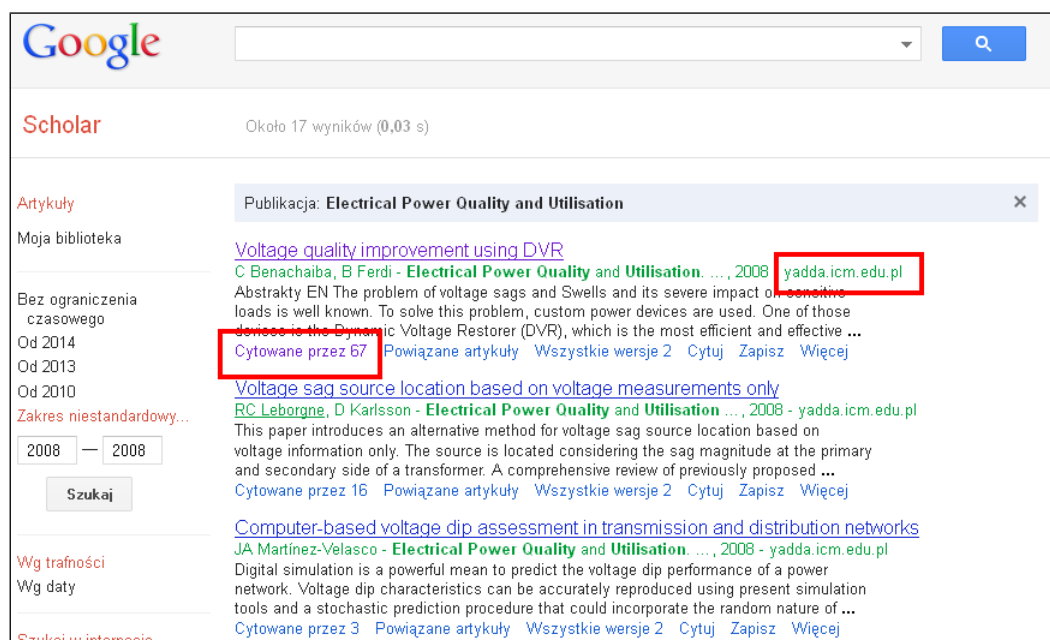
Rys. 3. BazTech spośród innych kolekcji przeszukiwanych w Bibliotece Nauki CEON

Polska Bibliografia Naukowa (PBN) <https://pbn.nauka.gov.pl/> oraz polska baza cytowań POL-index — utworzone na zlecenie MNiSW w ramach systemu informacji o szkolnictwie wyższym POL-on — również planują czerpać dane z baz bibliograficznych. BazTech jako jedna z większych kolekcji, ma też zasilić powstały ostatnio w ramach projektu SYNAT serwis rozwoju informacji oraz komunikacji naukowej Infona. Każdy z tych systemów zakłada wykorzystanie danych z baz bibliograficznych, choć w różnym stopniu. Twórcy PBN — gromadzącej informacje o dorobku publikacyjnym polskich naukowców i jednostek naukowych — zakładają importowanie danych z systemów instytucjonalnych (bibliografii publikacji pracowników) oraz innych systemów, np. baz bibliograficznych czy katalogów bibliotecznych. Dane te mają być wykorzystywane w charakterze pomocniczym służąc uzupełnianiu istniejących rekordów i weryfikacji danych. Mają też wspomagać proces wprowadzania nowych rekordów przy pomocy interfejsu WWW⁷. Natomiast w założeniach POL-indexu istnieją trzy warianty dostarczania danych. Pierwszy przewiduje zobligowanie przedstawicieli czasopism do wprowadzania danych w ramach corocznej ewaluacji realizowanej przez MNiSW. Drugi wariant zakłada pozyskanie całości danych z baz bibliograficznych. Trzecia propozycja jest kombinacją obydwu wariantów i sprowadza się do pozyskiwania części danych z baz bibliograficznych, a części od przedstawicieli czasopism, którzy wprowadzaliby dane za pomocą

⁷ Nowiński A., Sylwestrzak W., Fenrich W. Polska Bibliografia Naukowa. W: Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełgądany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/46.

interfejsu WWW i/lub importera XML. Dane z baz miałyby w tym przypadku charakter pomocniczy i wymagałyby weryfikacji, zatwierdzenia i ewentualnego uzupełnienia przez przedstawicieli czasopisma⁸. Dla twórców baz bibliograficznych propozycje te są dyskusyjne,⁹ do najważniejszych wątków wrócimy w podsumowaniu referatu.

Kolejną formą zintegrowanego udostępniania zasobów baz bibliograficznych są standardowe i naukowe wyszukiwarki. Indeksowanie zasobów BazTech przez Google rozpoczęto w 2008 r. W tym samym roku dane BazTech zasilily indeks naukowej wyszukiwarki Google Scholar. W 2010 r. nawiązano współpracę z serwisem agregującym dane z baz naukowych WordWideScience.org. Udostępnienie zasobów BazTech w najpopularniejszych wyszukiwarkach wpłynęło na znaczne zwiększenie wykorzystania zasobów bazy, a pośrednio na promocję bazy i zasobów w niej indeksowanych. Należy też podkreślić fakt, że obecność danych z BazTech pozwala na bardziej precyzyjne i korzystne dla autorów obliczanie wskaźników bibliometrycznych, np. indeksu Hirscha. Często bowiem informacja o danym artykule pochodzi np. w Google Scholar wyłącznie z BazTech (rezultaty sygnowane są jako yadda.icm.edu.pl) i bywa, że są to publikacje cytowane przez wielu innych autorów (rys. 4).

Rys. 4. Rezultat wyszukiwania w Google Scholar artykułu indeksowanego w BazTech

Ważnym działaniem w zakresie integracji otwartych i komercyjnych zasobów polskich i zagranicznych, było nawiązanie współpracy BazTech z multiwyszukiwarkami realizującymi zarówno wyszukiwanie sfederowane (kierowanie zapytania do wielu baz), jak również tzw. discovery services (tworzenie i przeszukiwanie lokalnych indeksów metadanych pochodzących z systemów zewnętrznych). Te popularne wśród polskich instytucji narzędzia przeszukujące jednocześnie wiele zasobów publicznie dostępnych i licencjonowanych stanowiły dla BazTech kolejną możliwość pozyskania użytkowników. Niejednokrotnie instytucje rozważające zakup tych narzędzi wyrażały potrzebę zintegrowania wyszukiwania zasobów licencjonowanych z polskimi. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom użytkowników od października 2013 r. zasoby BazTech dostępne są w Primo

⁸ Fenrich W. i in. POL-index — Polska Baza Cytowań. W: Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełączany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/40/.

⁹ Derfert-Wolf L. Indeksowanie czasopism naukowych w krajowych bazach danych w kontekście organizacyjno-ekonomicznym. W: Biblioteka akademicka. Infrastruktura – uczelnia – otoczenie. Gliwice 2425 października 2013 r. Pod red. Moniki Odlanickiej-Poczobut i Krzysztofa Ziolo. Gliwice 2014, s. 202-203.

(ExLibris), od listopada 2013 r. w NAVIGA (Suweco), a w najbliższym czasie planuje się udostępnienie danych w Summon (Proquest).

Zainteresowanie danymi BazTech wykazują też lokalne programy chcące zapewnić użytkownikom coraz szerszy i jednoczesny dostęp do różnych źródeł informacyjnych. Przykładem takiego działania jest wyszukiwarka czasopism InfonaNET opracowana przez Bibliotekę Politechniki Lubelskiej. Zawiera ona informacje o czasopismach polskich i zagranicznych w wersji elektronicznej i drukowanej, dostępnych dla Politechniki Lubelskiej. Wśród zestawu baz, oferujących zasoby czasopism, znajduje się informacja o tytułach dostępnych w BazTech.

Przedstawione powyżej kierunki rozwoju sugerują, że baza jest otwarta na współpracę oraz integrację z różnymi innymi zasobami informacji, platformami udostępniającymi zasoby czy serwisami dającymi możliwości oceniania dorobku naukowców. Twórcy bazy starają się zapewnić odpowiednio opracowane i kompletne dane oraz mechanizmy i standardy pozwalające na integrację. Współpraca w zakresie integracji jest również odpowiedzią na potrzeby środowiska użytkowników i twórców publikacji naukowych.

6. Wnioski

Katalog problemów i propozycji ich rozwiązań można rozpatrywać również biorąc pod uwagę „trzy I” z haseł przewodnich proponowanych przez organizatorów konferencji: inspiracja, integracja, implementacja. Na obecnym etapie inspiracjami dla twórców BazTech są funkcjonalności w bazach cytowań, a szczególnie profesjonalna analiza publikacji cytowanych i cytujących. Realizacja tego przedsięwzięcia związana jest z szeregiem problemów, np. różnorodnością formatów bibliografii załącznikowych (wykazów cytowań) w czasopismach rejestrowanych w bazie. Rekordy artykułów w BazTech uzupełniane są o bibliografie załącznikowe w oryginalnej formie z publikacji. Poprawiane są ewidentne błędy powodujące problemy z identyfikacją źródła. Opisy są rejestrowane jako ciągi znaków, bez rozróżniania elementów takich jak: nazwiska autorów, tytuł czasopisma. Zatem analiza cytowań będzie dużym wyzwaniem dla programistów, a być może również dla redaktorów bazy, którzy będą musieli rozważyć inny tryb wprowadzania opisów.

Rozpatrując integrację z innymi serwisami i implementację w systemach informacji naukowej, należy zwrócić szczególną uwagę na rolę bazy BazTech w odniesieniu do istotnych dokumentów i projektów wspierających realizację krajowej polityki naukowej. Mamy tu na myśli opublikowanie przez MNiSW *Komunikatu w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych* (we wrześniu 2012 r. i potem w maju 2013 r.¹⁰), w którym ogłoszono, m.in. przyznawanie punktów za indeksowanie we wskazanych bazach (w tym BazTech) oraz utworzenie wspomnianych już PBN i POL-indexu. Wydaje się, że rola bazy danych BazTech w PBN nie wymaga szerszej dyskusji. Należy jedynie zadbać o przejrzyste informacje dla użytkowników o pochodzeniu danych, na podstawie których będą tworzyć opisy swoich publikacji oraz o linkowanie do rekordów w bazach bibliograficznych. Połączenia z PBN do baz danych stanowiłyby istotne udogodnienie dla użytkowników poszukujących informacji na określony temat, gdyż kierowałyby do bardziej rozbudowanych opisów (streszczeń itp.), a niekiedy pełnych tekstów publikacji¹¹.

Natomiast w przypadku POL-indexu jedynym optymalnym rozwiązaniem wydaje się takie, w którym dziedzinowe bazy danych będą stanowić materiał wyjściowy dla polskiego indeksu cytowań. Jednak wariant ten wymaga indeksacji w tych bazach wszystkich czasopism aplikujących o ocenę w ramach części B ministerialnego wykazu czasopism punktowanych¹². Należy skupić się zatem na organizacji dostarczania danych przez bazy bibliograficzne oraz trybu zgłaszania i weryfikacji danych przez redakcje czasopism. Kolejną sprawą wymagającą wdrożenia powinna być zaawansowana analiza cytowań, która wspierałaby badania bibliometryczne¹³.

Baza danych BazTech jest obecnie tak silnie związana z projektami organów kształtujących politykę naukową państwa (MNiSW, NCBiR) oraz instytucji najbardziej zaangażowanych w jej realizację poprzez różnorodne serwisy (ICM UW: Biblioteka Nauki, Platforma Otwartej Nauki, WBN, PBN,

¹⁰ Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego ... dz. cyt.

¹¹ Derfert-Wolf L. Indeksowanie czasopism naukowych ... dz. cyt., s. 202-203.

¹² Fenrich W. i in. dz.cyt.

¹³ Derfert-Wolf L. Indeksowanie czasopism naukowych ... dz. cyt., s. 202-203.

POL-index, itp.), że dalszy jej rozwój powinien być rozpatrywany pod kątem bardziej efektywnej integracji. Powinno to skutkować wdrożeniem tak potrzebnych funkcji jak deduplikacja czy identyfikacja autorów w bazach danych i serwisach agregujących. Twórcy baz powinni natomiast unikać dublowania indeksowania czasopism w bazach danych tworzonych ze środków publicznych i udostępnianych na wspólnej platformie¹⁴. Wszystkie te działania wiążą się oczywiście z koniecznością stałego dofinansowania istniejących dziedzinowych baz danych, które są coraz częściej wykorzystywane, również przez decydentów. Przedstawione w referacie istniejące i planowane projekty, oparte na wykorzystaniu zasobów baz bibliograficznych, wskazują jednoznacznie na konieczność zapewnienia aktualności i kompletności tych baz. Spójna polityka dofinansowania krajowych baz referencyjnych oraz dedykowany strumień przyznawania środków tylko dla tych zasobów — wydzielony z dotychczasowych, traktujących łącznie źródła krajowe i licencjonowane — pozwoli na efektywne ich wykorzystanie w serwisach wspierających politykę naukową państwa.

Bibliografia

- [1] Derfert-Wolf, L.: BazTech - baza danych o zawartości polskich czasopism technicznych. W: *Infobazy 2008 - Systemy, Aplikacje, Usługi : materiały konferencji*, Sopot, 15-17 października 2008, Gdańsk 2008, s. 263-269.
- [2] Derfert-Wolf L. Baza danych BazTech — współpraca z wydawcami czasopism i użytkownikami. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech*, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełądany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/38.
- [3] Derfert-Wolf L. Indeksowanie czasopism naukowych w krajowych bazach danych w kontekście organizacyjno-ekonomicznym. W: *Biblioteka akademicka. Infrastruktura – uczelnia – otoczenie*. Gliwice 2425 października 2013 r. Pod red. Moniki Odlanickiej-Poczobut i Krzysztofa Ziolo. Gliwice 2014, s. 191-206.
- [4] Derfert-Wolf, L. W kierunku bazy pełnotekstowej — inicjatywy BazTech. W: *Bibliograficzne bazy danych : kierunki rozwoju i możliwości współpracy*. Bydgoszcz, 27-29 maja 2006 [online]. Materiały konferencyjne EBIB nr 19, 2009 [przełądany 15.07.2014]. Dostępny: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/derfert.php>.
- [5] Drabek A. Do użytku bibliometrycznego... Niebibliograficzne wykorzystanie baz bibliograficznych. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech*, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełądany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/26/15.
- [6] Fenrich W. i in. POL-index — Polska Baza Cytowań. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech*, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełądany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/40/.
- [7] Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie kryteriów i trybu oceny czasopism naukowych [online]. [przełądany 15.07.2014]. Dostępny: http://www.bip.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_06/eb78827ca3f6638d25b5124c3ba02ee8.pdf.
- [8] Nowiński, A., Sylwestrzak, W., Fenrich, W. Polska Bibliografia Naukowa. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja naukowa Konsorcjum BazTech*, Poznań, 17-19 kwietnia 2013 [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [przełądany 15.07.2014]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24, Dostępny: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/46.

¹⁴ Derfert-Wolf L. Indeksowanie czasopism naukowych ... dz. cyt., s. 201.